

Rīgā, 2016. gada 30. novembrī

Augsti godātais Vējoņa kungs,
Ļoti cienījamā Mūrnieces kundze,
Godājamais Kučinska kungs

Pret rakstammašīnām datoru vietā – pret struktūrfondu līdzekļu izniekošanu speciālajā izglītībā

Lūdzam apturēt MK noteikumu Nr. 589 „Atbalsts izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai” darbību, kas paredz ļoti lielu publisku līdzekļu izniekošanu nebūtiskām, nepamatotām darbībām specialajā izglītībā, tādējādi turpinot tūkstošiem Latvijas skolēnu ar specifiskiem mācīšanās traucējumiem diskrimināciju un nostumjot Latvijas speciālo izglītību vēl dziļākā atpalcībā, nevis to pietuvinot attīstītu valstu praksei, kurās ikvienam skolēnam tiek nodrošinātas iespējas pilnībā realizēt viņa potenciālu.

Kaut gan skolēni ar specifiskiem mācīšanās traucējumiem objektīvi ir lielākā speciālo vajadzību grupa izglītībā, šobrīd Latvijā tā ir arī visvairāk ignorētā un diskriminētākā grupa. Tas ir tāpēc, ka mūsu izglītības ierēdniecība, pretrunā starptautiskajai praksei un cilvēktiesībām, ir nolēmusi, ka spējīgiem skolēniem, kuriem ir specifiski mācīšanās traucējumi, nekāda palīdzība izglītībā nepienākas. Latvijā pilnīgi neviens vidusskolēns ar disleksiju, disgrāfiju vai diskalkuliju nesaņem nekādu formalizētu pedagoģisku, kā arī informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (IKT) palīdzību, lai gan vidusskolēni ar kādu fizisku invaliditāti, kas mācās speciālajās skolās, saņem papildu 84% valsts finansējuma, taču, ja viņi dzīvo internātā, vēl vairāk. Vienīgais, ko pat pēc formālas speciālās vajadzības identifikācijas saņem jaunieši ar specifiskiem mācīšanās traucējumiem, ir pāris neefektīvi un nezinātniski atbalsta pasākumi, piem., ieteikums uzlikt krāsainu plēvi lasāmajam tekstam. Visu nepieciešamo atbalstu jauniešiem sniedz tikai viņu ģimene: pēc 2015. gadā veikta pētījuma, palīdzot dažkārt pat 4 stundas dienā, apmaksājot IKT iegādi un privātskolotāju pakalpojumus, kamēr iekļaujoša izglītība it kā skaitās izglītības prioritāte un valsts tai tērē milzīgus budžeta līdzekļus.

Diemžēl noteikumu sākotnējā novērtējumā Izglītības un zinātnes ministrija (IZM) ir balstījusies nevis uz datiem un to analīzi – gan vietējiem, gan citu valstu –, bet izteikusi pilnīgi nepamatotus apgalvojumus, kas ir noveduši pie nepatiesiem un tendencioziem secinājumiem. It kā atsaucoties uz statistikas datiem, IZM apgalvo, ka skolēniem ar mācīšanās traucējumiem vidējās izglītības posmā vairs nav lietderīgi palīdzēt mācību jomā, bet viņu potenciāls ir jānovirza ārpusklases aktivitāšu apguvei kā daudz lietderīgākam resursu ieguldījumam. Pat pēc vairākkārtējiem lūgumiem IZM nespēja norādīt nevienu pētījumu, kas pamatotu šādus apgalvojumus. Tajā pašā laikā IZM nenorādīja pilnīgi nevienu skolēna līmeņa ieguvumu no iepriekšējā struktūrfondu apguves periodā speciālajā izglītībā realizētajiem projektiem. IZM ierēdņi ir tie, kas ne tikai nav mēģinājuši panākt asistīvo programmatūru, kas pastāv citās valstīs, izstrādi Latvijā, bet ir bloķējuši pat standarta IKT un programmatūras, piem., teksta labošanas rīku izmantošanu, atļaujot skolēniem ar mācīšanās traucējumiem izmantot datoru eksāmenos tikai pāris gadījumos un arī tad tikai ar rakstammašīnas funkcijām, lai gan attīstītās valstīs digitālus eksāmenus kārtu ap 10% vidusskolēnu.

Noteikumi paredz nebūtisku, zinātniski nepierādītu “autorrisinājumu” izstrādāšanu speciālajā izglītībā, sadrumstalojot resursus 172 Latvijas skolām, pilnībā ignorējot pētnieciski pierādītu, praksē efektīvu pieeju ieviešanu un mācību materiālu radīšanu, kas jau gadiem ilgi ir būtiski

uzlabojuši ne tikai pamatskolēnu, bet arī vidusskolēnu un pat studentu ar specifiskiem mācīšanas traucējumiem sasniegumus pat prestižākajās pasaules augstskolās.

Šie risinājumi – mācību grāmatu audio versijas, plašs individuāla lietojuma IKT izmantojums, digitāli eksāmenu darbi un pētnieciski pierādīta lasītmācīšanas metodikas ieviešana – uzlabotu ne tikai visu skolēnu ar specifiskiem mācīšanās traucējumiem vienlīdzīgu pieeju izglītībai, bet arī uzlabotu tās kvalitāti tiem 37,5 tūkstošiem skolēnu Latvijā, kuriem pēc OECD Starptautiskā skolēnu novērtēšanas pētījuma datiem ir ļoti vāja lasītprasme.

Diemžēl atbildīgo institūciju ierēdņiem ne pētījumos un praksē pamatota argumentācija, ne vietējās un citu valstu situācijas analīze, ko nemitīgi ir sniegušas vecāku NVO, nav likusies svarīga. Jau no paša procesa sākuma ir bijusi sajūta, ka visas struktūrfondu darbības jau ir bijušas iepriekš noteiktas un sadalītas, līdz ar to gala saņēmēju – skolēnu un vecāku – viedoklim vairs nav bijis nekādas nozīmes. Vecāku nevalstiskās organizācijas bija iesaistītas visu šo noteikumu pamatojošo politikas dokumentu izstrādē jau kopš 2012. gada, 2013. gada nogalē piedaloties arī valdības sēdē, kurā tika apstiprinātas Izglītības attīstības pamatnostādnes 2014.–2020. gadam, izsakot te minētos argumentus. Pēc toreizējās valdības lēmuma IZM bija jāpanāk saskaņojums ar vecāku NVO. Šis lēmums vienkārši pazuda no valdības sēdes protokola.

Mēs nevaram uzveikt nekompetentus un manipulatīvus ierēdņus, bet mēs – arī kā šis valsts nodokļu maksātāji, kuriem rūp ne tikai savu bērnu, bet arī tūkstošiem citu skolēnu ar specifiskiem mācīšanās traucējumiem izglītības un dzīves kvalitāte – lūdzam Jūs panākt MK noteikumu Nr. 589 apturēšanu un atkārtotu to pārstrādi, iekļaujot tajos mācību grāmatu audio variantu izstrādi, individuāla lietojuma IKT, digitālu eksāmenu darbu un pētnieciski pierādītas lasītmācīšanas metodikas ieviešanu.

Mums ir svarīgi, lai noteikumi tiešām sasniegtu to mērķi – nodrošinātu vienlīdzīgas iespējas visiem skolēniem Latvijā un mazinātu speciālās izglītības kļedzošo un ierēdņu uzspiesto atpalcību.

Vēstuli parakstījušās personas izsaka savu personisko, ne viņu pārstāvēto institūciju vai organizāciju viedokli.

Ar cieņu,

Eva Birzniece, Dr. philol., Latvijas Disleksijas biedrības valdes priekšsēdētāja, Latvijas Pilsoniskā alianses padomes locekle
Thomas Schmit, Latvijas Disleksijas biedrības valdes loceklis
Lita Jansone, Latvijas Disleksijas biedrība
Inatra Škapare, Latvijas Disleksijas biedrība
Inga Ašmane, Latvijas Disleksijas biedrība
Irīna Kukliča, Latvijas Disleksijas biedrības valdes locekle
Sanita Lūks, Latvijas Disleksijas biedrība
Eduards Birznieks, Latvijas Disleksijas biedrība
Baiba Tilhena, biedrības *Pro Futuro* valdes locekle
Rita Kaša, PhD, pētniece, Stockholm School of Economics in Riga, Latvijas Disleksijas biedrības valdes locekle
Linda Villere, Latvijas Disleksijas biedrības valdes locekle
Anna Villere, skolniece
Rihards Bunka, Latvijas Pilsoniskās alianses padomes loceklis
Uldis Dūmiņš, Latvijas Pilsoniskā alianses padomes priekšsēdētājs
Zaiga Pūce, Latvijas Pilsoniskās alianse padomes locekle
Āris Adlers, Latvijas Lauku foruma padomes loceklis

Daira Jaunbērziņa, Latvijas Kara muzejs speciāliste
Jana Simanovska, PhD, Latvijas Vecāku foruma valdes locekle
Ilze Jaunberga, gleznotāja
Mārtiņš Šteins, Latvijas Jaunatnes padomes viceprezidents, biedrības "Nītaureņi" vadītājs
Linda Uzuliņa,
Linda Kusiņa, Dr. philol., "Latvijas Avīze" žurnāliste
Aivija Bārda, biedrība Es redzu
Jana Krūmiņa, Latvijas spina bifida un hidrocefālijas biedrība
Baiba Bicēna, biedrība Sadzirdi
Ingus Barovskis, Dr. philol., LU HZF pētnieks, EKA docents
Andris Grafs
Kristīne Veispale
Jānis Meirāns
Vita Šūpolniece
Regīna Rūsiņa
Jūlija Kiriļenko
Sandra Bičkova-Šilina, Autisma biedrības atbalsta punkta Rēzeknē valdes locekle, mamma bērnam ar autismu
Ingūna Kronberga, zvērināta advokāte
Sigita Kušnere, LU LFMI, LU HZF lektore
Gundega Rupenheite, dzimumu līdztiesības eksperte
Ilona Čaplinska, cepurniece
Baiba Kārkliņa, ģimenes projektu vadītāja
Iveta Narodovska, Dr. philol., LU HZF docente
Zane Kalniņa, PhD, Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centra pētniece
Daiga Kukmilka, grāmatvede
Kaspars Zellis, PhD, vēsturnieks
Dace Strelēvica-Ošiņa, Dr. philol., valodniece
Marita Janovska, mamma
Anna Auziņa, dzejniece
Elīna Veinberga, Latvijas Kultūras akadēmija docente
Andra Brice, Iļģuciema vidusskolas skolotāja
Renāte Kārkliņa, Dr. philol., mamma bērnam ar īpašām vajadzībām
Linda Freimane, SIA TMC līdzīpašniece
Diāna Albina
Ilona Gorņeva, Dr. philol., LU HZF docente
Inese Skukovska, mākslas terapeite
Inese Voika, labas pārvaldības un līderības eksperte
Vineta Berga, tulkotāja
Solvita Zvilna, Ropažu novada pašvaldības PII "Annele" lietvede
Līga Savicka, audiologopēde
Inese Bernsone, SIA Inese Maria
Agnese Vilcāne, daiļdārzniece
Ieva Johansone, PhD, 15 gadu stāžs izglītības pētniecībā (ASV)
Zane Miļūna, PEP mamma, psiholoģijas skolotāja
Jana Duhovska, Rīgas Stradiņa universitāte*
Vizma Mužika, Ropažu PII "Annele"
Agne Rožlapa-Junker, Kristīgais jauniešu ciemats Kirchheim pilsētā (Vācija)
Ginta Pūce, RISEBA 3. kursa studente
Liene Kalniņa, tulkotāja
Jēkabs Šalms, Āgenskalna Valsts ģimnāzijas Skolēnu pašpārvaldes prezidents
Ilze Millere, tulkotāja

Ilze Paegle, Rīgas 64.vidusskola, angļu valodas skolotāja
Līga Piebalga, mārketinga speciāliste
Daiga Zagorska, projektu vadītāja
Marians Rižijs, Dr. philol., mākslas eksperts, Rakstniecības un mūzikas muzejs
Ieva Puķīte, žurnāliste, “Cits medijs”
Lolita Tomšone, Žaņa Lipkes memoriāla direktore
Una Lukjanova, mārketinga speciāliste
Vita Zelče, LU SZF profesore
Pēteris Cedriņš, rakstnieks, tulkotājs
Inga Mežaraupe, tulkotāja
Valdis Kudiņš, pašnodarbināta persona, kas darbojas ar kopienas attīstības, vietējās attīstības, lauku attīstības un pilsoniskās sabiedrības stiprināšanas jautājumiem
Gunta Blūzma, ienākumu analītiķe
Dagnija Kaklautina, konsultante
Kristīne Rotbaha, juriste, LU doktorante
Jolanta Rodionova, mamma, bibliotekāre, žurnāliste
Vanda Dauksta
Juris Kaža, žurnālists
Iveta Zinta Ivansone, pašnodarbināta persona, pasniedzēja, tulkotāja, konsultante
Maija Lefelbeina, pašnodarbināta persona
Iveta Graudiņa, KIVS speciālais pedagogs/sociālais darbinieks, novada MA vadītāja
Ilze Mileiko, LU HZF pasniedzēja
Marija Semjonova, Filoloģijas doktore, LU HZF pasniedzēja
Baiba Dorne, 4 bērnu mamma, pasākumu organizatore.
Elīna Salava. SIA Recolo valdes priekšsēdētāja, AS Sakret Holdings padomes padomes locekle
Santa Treija, angļu valodas pasniedzēja
Baiba Apkalna, RSU Sarkanā Krusta medicīnas koledžas pētniecības projektu vadītāja
John Christmas
Iveta Medne, Cēsu 1.pamatskola, latviešu valodas un literatūras skolotāja
Liene Ornina, mājsaimniece
Anna Reinolde, redaktore un tulkotāja
Daiga Kamerade, PhD, vecākā lektore
Tods Rosmanis, M.A., English & Scholastic Consulting, SIA, konsultants un skolotājs
Kamena Kaidaka, ārste
Aija Lulle, pētniece
Svetlana Kuzmina Zuravlova, privātskolas ABVS skolotāja
Toms Bārda, students
Andrejs Makwicz
Anitra Jankevica, konsultante
Tatjana Bicjutko, LU HZF lektore
Olga Senkāne, Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas docētāja, Reģionālistikas zinātniskā institūta pētniece
Ilga Bērzkalna,
Vita Tērauda
Andra Baltmane
Dana Baltmane
Boriss Aleksejenko, uzņēmējs
Raimonds Briedis, Dr. philol, Latvijas Kultūras akadēmijas profesors
Kristīne Timermane, pirmsskolas pedagogs, psiholoģijas maģistrs, bērns ar mācīšanās traucējumiem vecāks